

1

Alicii Berensonové bylo třiatřicet let, když zabila svého manžela.

Byli svoji sedm let. Oba umělci – Alicia byla malířka a Gabriel známý módní fotograf. Měl velice osobitý styl, rád fotil vyhublé, polonahé ženy ze zvláštních, nelichotivých úhlů. Po jeho smrti narostla cena těchto fotografií do astronomických výšin. Abych byl upřímný, jeho práce mi přijde příliš vypočítavá a povrchní. Nemá tu niternou kvalitu, kterou se vyznačují Aliciiny nejlepší obrazy. Jistě, nevím o umění tolik, abych dokázal říct, zda Alicia Berensonová jako malířka obstojí ve zkoušce času. Její nadání bude vždy zastíněno její pověstí, takže se to dá špatně objektivně určit. A můžete mě úplně s klidem obvinít, že jsem zaujatý. Jediné, co můžu nabídnout, je můj názor, ať už za něco stojí, nebo ne. Podle mě byla Alicia svým způsobem génius. Nejenže měla technické dovednosti, ale její malby také vynikaly podivnou schopností přitáhnout vaši pozornost, skoro až nuceně, a držet ji v ocelovém sevření.

Gabriel Berenson byl zavražděn před šesti lety. Bylo mu čtyřiačtyřicet let. Zemřel dvacátého pátého srpna. Možná si vzpomínáte, jaké bylo tehdy neobvykle horké léto, byly naměřeny jedny z nejvyšších teplot v dějinách. Den, kdy zemřel, byl nejteplejším dnem celého roku.

Gabriel posledního dne svého života vstal časně. Ve čtvrt na šest ráno ho od domu na severozápadě Londýna, ve kterém s Alicí bydlel, na okraji parku Hampstead Heath, vyzvedlo auto, které

ho odvezlo na focení v Shoreditchi. Den strávil na střeše fotografováním modelek pro časopis *Vogue*.

O tom, co dělala Alicia, se mnoho neví. Blížila se jí výstava a Alicia byla pozadu s prací. Pravděpodobně strávila celý den malováním v altánu na konci zahrady, který nedlouho předtím přeměnila v ateliér. Gabrielovo focení se nakonec protáhlo a tak ho zpátky domů zavezli až kolem jedenácté večer.

O půl hodiny později jejich sousedka, Barbie Hellmannová, zaslechla několik výstřelů. Barbie zatelefonovala na policii, která ze stanice na Haverstock Hillu vyslala v 11.35 policejní auto. K domu Berensonových dorazilo za necelé tři minuty.

Přední dveře byly otevřené. Dům byl pohroužený do černočerné tmy, nefungoval ani jeden z vypínačů. Policisté prošli předsíní a zamířili do obývacího pokoje. Pátrali po místnosti baterkami, ozařovali ji slabými proudy světla. Alicii našli stát u krbu. Její bílé šaty se ve světle přízračně leskly. Alicia nevypadala, že si je přítomnosti strážníků vědoma. Byla nehybná, zkamenělá, socha vytesaná z ledu, s podivným, vyděšeným výrazem ve tváři, jako kdyby se potýkala s nějakým neviditelným běsem.

Na podlaze ležela zbraň. Vedle ní, ve tmě, seděl nehybně Gabriel. Byl připoutaný k židli a kotníky a zápěstí měl svázané drátem. Zprvu si policisté mysleli, že je naživu. Hlavu měl nakloněnou kousek na stranu, jako kdyby byl omráčený. Pak paprsek světla odhalil, že Gabriel byl několikrát střelen do obličeje. Jeho pohledné rysy nadobro zmizely, zůstaly po nich jen spálené zčernalé krvavé cáry. Stěna za ním byla potřísněná úlomky lebky, mozkiem, vlasy a krví.

Krev byla všude. Rozstříknutá po stěnách, tekoucí v tmavých čúrcích v brázdách dřevěné plovoucí podlahy. Policisté si nejprve mysleli, že je to Gabrielova krev. Jenže jí tam bylo příliš mnoho. A pak se ve tmě něco zalesklo. Na zemi u Aliciiných nohou ležel nůž. Další paprsek světla odhalil krev, jež potřísnila Aliciiny bílé šaty. Strážník ji popadl za ruce a pozvedl je blíže ke světlu. Přes

žily na zápěstích se jí táhly dva hluboké řezy, čerstvé a velmi prudce krvácející.

Alicia se bránila snahám o záchranu jejího života, bylo třeba tří policistů, než ji přemohli. Odvezli ji do nemocnice Royal Free Hospital, jen pár minut autem odtud. Cestou se zhroutila a ztratila vědomí. Přišla o hodně krve, ale přežila.

Následujícího dne se probrala v soukromém pokoji v nemocnici. Policie ji zpovídala za přítomnosti jejího advokáta. Alicia po celou dobu nepronesla jediné slovo. Rty měla bledé, bez života, sem tam se zachvěly, ale nevyšel z nich ani hlásek, jediný zvuk. Neodpověděla na žádnou otázku. Nemohla nebo nechtěla mluvit. Nic neřekla, ani když ji obvinili z Gabrielovy vraždy. Zachovala mlčení, když ji zatkli, odmítla svou vinu zpochybnit, nebo ji přiznat.

Alicia už nepromluvila nikdy.

Její trvajícím mlčením celou událost změnilo z obyčejné domácí tragédie v něco mnohem velkolepějšího. V záhadu, která ovládla titulky novin a celé měsíce hýbala s představitostí veřejnosti.

Alicia nepromluvila, ale učinila jedno prohlášení. Namalovala obraz. Začalo to, když ji propustili z nemocnice a před začátkem procesu ji umístili do domácího vězení. Soudem přidělená psychiatrická sestra vypověděla, že Alicia skoro nejedla ani nespala, zato v jednom kuse jen malovala.

Alicia obvykle celé týdny, občas měsíce pracovala, než se pustila do nového obrazu. Čmárala nekonečné skici, aranžovala a měnila kompozici, experimentovala s barvami i formou. Obraz v sobě dlouho nosila, než ho přivedla v bolestech na svět. Každý tah štětcem byl přesně vyměřený. Nyní ale svůj tvůrčí proces drasticky urychlila a obraz dokončila jen pár dní po manželově vraždě.

Pro většinu lidí to stačilo, aby ji odsoudili. To, že se do ateliéru vrátila tak brzy po Gabrielově smrti, ukazovalo podle nich na neobvyklou necitlivost. Obludnou absencí lítosti, kterou se vyznačuje jen chladnokrevná vražedkyně.

Možná. Nezapomeňme, že ačkoli Alicia Berensonová byla vražedkyně, byla také umělkyně. Dává dokonalý smysl – mně alespoň ano –, že se chopila štětců a barev a vyjádřila své komplikované pocity na plátně. Není divu, že pro jednu k ní múza přišla tak snadno, pokud se dá o zármutku říci, že je na něm něco snadného.

Ten obraz byl autoportrét. Název umístila do levého spodního rohu, vyvedený světle modrými řeckými písmeny.

Jediné slovo:

ALKÉSTIS

2

Alkéstis je hrdinka řeckého mýtu. Velmi smutné romance. Alkéstis dobrovolně obětuje život za svého manžela, Adméta, umře místo něho, když se nenajde nikdo jiný. Nebylo jasné, jak se tenhle znepokojivý mýtus o sebeobětování vztahuje k Aliciině situaci. Pravý význam podobenství mi byl nějakou dobu neznámý. Až jednoho dne pravda vystoupala na povrch...

Ale jdu na to moc rychle. Předbívám. Musím začít od začátku a nechat události, aby mluvily samy za sebe. Nesmím je přikrášlovat, překrucovat, nesmím v ničem lhát. Budu postupovat krok za krokem, pomalu a opatrně. Jenže kde mám začít? Měl bych se představit, ale možná ještě ne teď. Nakonec, já nejsem hlavní postavou tohoto příběhu. Tenhle příběh patří Alicii Berensonové, takže musím začít s ní. A s *Alkéstis*.

Ta malba je autoportrét, zobrazuje Alicii v jejím domácím ateliéru, pár dní po vraždě. Stojí před stojanem s plátnem, v ruce má štětec. Je nahá. Její tělo je vykresleno v surových detailech. Na kostnatá ramena jí spadají prameny dlouhých, rudých vlasů, pod bledou kůží jí vyvstávají modravé žíly, na obou zápěstích má čerstvé jizvy. Štětec svírá mezi prsty. Kape z něj červená barva, nebo je to krev?

Je zachycena uprostřed aktu malování, ale plátno je přitom prázdné, stejně jako její výraz. Hlavu má otočenou přes rameno a zírá přímo na přihlížející. Ústa otevřená, rty od sebe. Němá.

Jean-Felix Martin, manažer malé galerie v Soho, ve které Alicia působila, učinil během procesu kontroverzní rozhodnutí, označované mnohými za oportunistické a nechutné, a *Alkéstis* nechal vystavit. Skutečnost, že malířka byla v té době za mřížemi za vraždu manžela, způsobila, že se poprvé v dlouhé historii galerie tvořily před vstupem fronty.

Stál jsem v řadě s ostatními zvrhlými milovníky umění, čekal jsem, ozářený rudým neonovým světlem sex shopu vedle, až se dostanu dovnitř. Jeden po druhém jsme se nakonec posunuli přes práh. Jakmile jsme byli v galerii, nahnali nás k obrazu, jako vzrušený dav na pouti proplétající se strašidelným domem. Konečně jsem se ocitl v čele řady a spatřil na vlastní oči *Alkéstis*.

Hleděl jsem na ten obraz, zíral do Aliciiny tváře, snažil se vyložit si pohled v jejích očích, snažil jsem se ji pochopit, ale portrét se mi nepodvolil. Alicia mi pohled vracela. Jako prázdná maska – nečitelná, neproniknutelná. Nenašel jsem v jejích rysech ani nevinu, ani provinění.

Ostatní lidé ji odhadli okamžitě.

„Čiré zlo,“ zašeptala žena za mnou.

„Že ano?“ přisvědčil její společník. „Chladnokrevná svině.“

Trochu nefér, pomyslel jsem si. Vždyť jí vina zatím nebyla prokázána. Na tom už ale nezáleželo. Bulvár ji už stačil vykreslit jako padoucha. *Femme fatale*, černou vdovu. Zrůdu.

Fakta hovořila poměrně jasně. Alicii našli vedle Gabrielova těla, na zbrani byly pouze její otisky. Nebylo žádných pochyb, že Gabriela zavraždila ona. *Proč* ho zavraždila, na druhou stranu zůstávalo záhadou.

O vraždě se v médiích dlouze debatovalo a tisk, rozhlas i ranní talkshow nabízely spousty teorií. Zvaly si odborníky, aby vysvětlili,

odsoudili nebo ospravedlnili Aliciiny činy. Byla obětí domácího násilí, dohnanou do krajnosti, než nakonec dopadla poslední kapka? Další teorie mluvila o nepovedených milostných hrátkách – manžela přece našli svázaného, ne? Někteří měli podezření, že příčinou byla stará dobrá nevěra, která Alicii dohnala k vraždě. Že by jiná žena? Jenže u soudu Gabriela jeho bratr popsal jako oddaného manžela, hluboce zamilovaného do své ženy. Tak co peníze? Alicia z jeho smrti moc nezískala. To ona měla peníze, zdědila je po svém otci.

A tak se to táhlo dál, nekonečné spekulace, žádné odpovědi, jen víc a víc otázek. Ohledně Aliciinych motivů a jejího následného mlčení. Proč odmítala mluvit? Co to znamenalo? Skrývala něco? Ochraňovala někoho? Pokud ano, tak koho? A proč?

Pamatuju si, jak mě tenkrát napadlo, že zatímco všichni o Alicii mluví, píšou a hádají se, ve středu tohoto horečného, hlučného povyku spočívá prázdnota, ticho. Záhada.

Během procesu soudce pokládal Aliciino odmítání promluvit za přitěžující okolnost. Nevinní lidé, poznamenal soudce Alverstone, obvykle nevinu hlasitě prohlašují, a často. Alicia nejenže neřekla nic, ale taky neprojevila žádné známky lítosti. Během soudu ani jedinkrát neplakala, novináři to pěkně rozmázli, její obličej zůstal nehnutý, chladný. Jako z kamene.

Obhajobě nezbývalo než podat žádost o snížení odpovědnosti. Alicia trpěla celou řadou psychických problémů, tvrdili, které měly počátky už v dětství. Soudce mnohé z toho odmítl jako výmysly, ale nakonec se nechal přesvědčit Lazarem Diomedem, profesorem forenzní psychiatrie na Imperial College a klinickým vedoucím Grove, detenčního forenzního ústavu na severu Londýna. Profesor Diomedes argumentoval tím, že Aliciina nechuť mluvit sama o sobě dokazuje hlubokou psychologickou nerovnováhu a že Alicia by měla být s ohledem na to souzena.

Celé to byl jen způsob, jak říci něco, co psychiatři neradi prohlašují přímo.

Diomedes tvrdil, že se Alicia zbláznila.

Bylo to jediné vysvětlení, které dávalo smysl. Proč by jinak k židli přivazovala muže, jehož milovala, a střílela ho zblízka do obličeje? A pak neprojevila ani záchvěv lítosti, nepodala žádné vysvětlení, neřekla vlastně ani slovo? Musí být šílená.

Musí být.

Soudce Alverstone nakonec žádost o snížení odpovědnosti přijal a poradil porotě, aby se jí řídila. Alicia byla potom přijata do Grove, pod dohled téhož profesora Diomeda, jehož výpověď měla na soudce takový vliv.

Pokud Alicia nezešlela, tedy pokud její němota byla předstíraná, pouhé představení pro porotu, pak to zabralo. Vyhnula se dlouhému pobytu ve vězení, a kdyby se plně zotavila, mohla být za pár let propuštěna. Tohle byla ta nejlepší chvíle začít předstírat uzdravování se, ne? Sem tam utrousit pár slov, pak o něco více, skládat první věty, začít pomalu projevovat nějaký smutek... Jenže ne. Ubíhal týden za týdnem, měsíc za měsícem, postupně celé roky – a Alicia nepromluvila.

Jen mlčela.

A tak, když nepřišla žádná další odhalení, ztratila zklamaná média o Alicii Berensonovou nakonec zájem. Vstoupila do řad krátce slavných zabijáků, s tvářemi, které si pamatujeme, ale se jmény, jež jsme zapomněli.

Ne všichni z nás, musím připustit. Některé lidi včetně mě mýtus o Alicii Berensonové a jejím nekončícím mlčení nadále fascinuje. Jsem psychoterapeut, takže mi bylo jasné, že po Gabrielově smrti utrpěla vážné trauma, a tohle ticho bylo manifestací onoho traumatu. Nebyla schopná vyrovnat se s tím, co udělala, a tak se zasekla a zastavila, jako rozbité auto. Chtěl jsem ji pomoci zase nastartovat, pomoci Alicii vypovědět její příběh, uzdravit ji a vrátit do normálu. Chtěl jsem ji *spravit*.

Nechci znít domýšlivě, ale cítil jsem se být výjimečně kvalifikovaný pro to Alicii Berensonové pomoci. Jsem forenzní psychoterapeut,

zvyklý pracovat s těmi nejrozbitějšími, nejzranitelnějšími členy společnosti. A něco na jejím příběhu se mě osobně dotklo. Od začátku jsem k ní cítil silnou empatii.

Bohužel jsem tehdy stále pracoval v Broadmooru, a tak léčba Alicie mohla – měla – zůstat pouhým snem, kdyby nečekaně nezasáhl osud.

Skoro šest let poté, co Alicii přijali, se v Grove uvolnilo místo forenzního psychoterapeuta. Sotva jsem uviděl inzerát, věděl jsem, že nemám na výběr. Poslechl jsem svůj instinkt a poslal jim svůj životopis.

3

Jmenuju se Theo Faber. Je mi dvaadvacet let. A stal jsem se psychoterapeutem, protože mám v hlavě bordel. Taková je pravda, ačkoli to není to, co jsem řekl při pohovoru, když se mě na to zeptali.

„Co myslíte, že vás přivedlo k psychoterapii?“ pohlédla na mě Indira Sharmová přes okraj svých brýlí.

Indira dělala v Grove odbornou psychoterapeutku. Táhlo jí na šedesát, měla kulatou tvář a dlouhé černé vlasy se známkami šedin. Lehce se na mě usmála, jako kdyby mě chtěla ujistit, že ta otázka není chyták, jen drobný dotaz, předskokan pro náročnější otázky, které přijdou později.

Zaváhal jsem. Cítil jsem, jak si mě ostatní členové komise prohlížejí. Vědomě jsem se soustředil na udržování očního kontaktu a odrecitoval předem připravenou odpověď, příběh vzbuzující sympatie, o tom, že jsem v pubertě pracoval na brigádě v domově důchodců, jak to ve mně probudilo zájem o psychologii a jak to vedlo k postgraduálnímu studiu psychoterapie, a tak dále.

„Asi jsem chtěl pomáhat lidem,“ řekl jsem a pokrčil rameny. „To je celé.“